

Kuntalaisaloite selvityksen laatimiseksi Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n osakkuudesta luopumiseen

Konsernijaosto 15.11.2021 § 21

Valmistelija

Kaupunkikehitysjohtaja Mika Mannervesi, 044 778 5001,
mika.mannervesi@salo.fi ja kaupunginlakimies Antti Mäkelä, 02 778 2302,
antti.makela@salo.fi.

Salon Yrittäjät ry on tehnyt aloitteen sen selvittämiseksi, millaisin ehdoin Salon kaupunki voisi irtautua jätehuollon palvelutehtäviä ylikunnallisesti hoitavasta Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:stä.

Selvitystä asiasta on seuraavassa:

LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTO OY:N TEHTÄVÄT JA NIIDEN HOITAMINEN NYKYTILANTEESSA

Kunnallisen jätehuoltoyhtiön tausta

Vuonna 1978 hyväksytystä jätehuoltolaista alkaen lainsäädännön velvoitteita yhteiskunnan jätehuollolle on jatkuvasti tiukennettu. Jo jätehuoltolain voimaantulon jälkeen käynnistettiin keskusteluja ja selvityksiä tarkastelemaan sitä, onko kunnille asetetut velvoitteet taloudellisempaa hoitaa kuntien välisenä yhteistyönä kuin kuntakohtaisilla ratkaisuilla.

Pitkällisen työryhmätyöskentelyn ja lukuisten eri vaihtoehtojen tutkimisen jälkeen nykyisen Salon kaupungin muodostaneet kymmenen sittemmin lakannutta kuntaa, sekä Paimio ja Sauvo, päätyivät pitämään parhaana ratkaisuna yhteisen osakeyhtiön, Salon Seudun Jätehuolto Oy:n (SSJ) perustamista toteuttamaan käytännössä kuntien vastuulle annetut jätehuollon ns. palvelutehtävät eli muut tehtävät kuin viranomaistehtävät. SSJ:n perustamiskirja allekirjoitettiin 30.9.1992. Vuonna 2002 yhtiön nimeksi muutettiin Rouskis Oy ja sen omistajaksi tuli myös ensin vuonna 2005 Kemiön kunta ja vuoden 2009 alusta tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen uusi Kemiönsaaren kunta.

Jo SSJ:n perustamiseen johtaneissa selvityksissä tutkittiin myös silloista omistuspohjaa laajempia vaihtoehtoja ja jätehuollon vaatimusten koko ajan kiristyessä, tulikin ajankohtaiseksi selvittää yhdistymistä Turun seudun 13 kunnan omistaman Turun Seudun Jätehuolto Oy:n kanssa. Fuusio toteutui 31.8.2015 ja syntyi nykyinen Lounais-Suomen Jätehuolto Oy, jonka 18:nneksi omistajakunnaksi on vuoden 2021 lopulla liittymässä Uusikaupunki.

Kuntien välinen yhteistyö on sekä selvityksissä että käytännössä osoittautunut taloudellisemmaksi ja järkevämmäksi tavaksi vastata kunnille asetettuihin velvoitteisiin. Osakeyhtiömuotoa puolestaan on pidetty joustavampana ja toimivampana tapana ratkaista asia kuin vaihtoehtona oleva kuntayhtymämuoto. Toisaalta osakeyhtiö kuntien yhteistyön järjestämistapana synnyttää esim. osakeyhtiölain noudattamisen kautta omia erityispiirteitään toimintaan, jotka yhdistettynä jo 1980-luvulla syntyneisiin näkemyseroihin siitä, mikä olisi eri intressipiirien kannalta kiinnostavin toimintatapa, pitää yllä jännitettä, josta nyt käsiteltävänä oleva aloite on yksi ilmentymä.

Nykyinen jätelaki myös edellyttää, että jätehuollon yhteistyönään järjestävien kuntien on myöskin järjestettävä yhdessä jätehuollon viranomaistehtävien hoitaminen ja siksi on sovittu Turun kaupungin

organisaatioon sijoittuvan Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan perustamisesta ja kokoonpanosta.

ALOITTEEN PERUSTELUJEN TARKASTELU

Salon Yrittäjät ry on aloitteessaan pyytänyt selvittämään Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:stä irtautumisen ehdot Salon kaupungin osalta.

Eroamisaloitteeseen on liitetty perusteet, joiden mukaan;

- salolaisyritykset, niiden luomat työpaikat ja sen myötä salolaisperheiden toimeentulo on vaarassa,
- yhdistymisen yhteydessä luvut kustannussäästöt eivät ole toteutuneet, sekä
- esitetyt kierrätystavoitteet eivät ole toteutuneet.

YRITYSVAIKUTUKSET SALOSSA VUOSINA 2000-2020

Salon alueen kyseessä olevien toimialojen yrityskehittäminen voidaan jakaa kahteen päätoimintoon eli jätteenkuljetukseen ja jätteenkäsittelyyn. Kiteytetysti voidaan sanoa, että tarkasteltavien yritysten piiri on kokonaisuudessaan säilynyt tarkastelujaksolla varsin muuttumattomana. Muutamia yrityksiä on lakannut ja vastaavasti muutama yritys on hieman kasvanut rakenteeltaan.

Uusia toimintoja on kehitetty ja kehitymässä.

Tulevaisuuden tärkeimmät yritysvaikutukset voivat näkemyksen mukaan liittyä tarjolla olevien kuljetuspalvelujen määrään.

KIERRÄTYSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMA

Vuonna 2014, kun Rouskis Oy ei ollut vielä fuusioitunut Turun Seudun Jätehuolto Oy:n kanssa, oli yhdyskuntajätteiden hyödyntämistä Rouskis Oy:n toiminta-alueella 59%.

Vuonna 2015 LSJH:n hyödyntämistä oli 93% ja vuonna 2020 LSJH:n hyödyntämistä oli 98,4%.

Kierrätystavoitteiden toteutuma on selvitetty LSJH:n hallinnassa olevien yhdyskuntajätteiden hyödyntämistä vuosilta 2015-2020. Hyödyntämistä on esitetty myös LSJH:n vuosikertomuksissa. Luvut näyttävät erilaisilta riippuen siitä, mistä lähtökohdista asiaa tarkastellaan ja millaisilla rajauksilla tilastoa on tehty.

LSJH:n oman toiminnan hyödyntämistä on laskettu LSJH:n hallinnassa olevista kunnan vastuulle kuuluvista yhdyskuntajätteistä sekä alueelta asumisesta kerätyistä pakkausjätteistä, joiden osalta tehdään yhteistyötä tuottajayhteisöjen kanssa. Jätteiden kokonaishyödyntämistä on noin 99 %.

Luvuissa ovat mukana:

- Asumisen jätteistä ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätteet, joille LSJH järjestää vastaanoton ja käsittelyn. Nämä jätteet sisältävät mm.
 - o kiinteistöiltä kerätty polttokelpoinen jäte ja biojäte
 - o muut LSJH:n jätekeskuksiin ja lajitteluasemille vastaanotetut asumisen jätteet ja yhdyskuntajätteet, kuten risut, haravointijätteet, huonekalut, asukkaiden vaaralliset jätteet, sähkö- ja elektroniikkalaiteromu.

- Alueen eko- ja kierrätyspisteistä sekä kiinteistöiltä jätehuoltomääräysten mukaisesti kerätyt pakkausjätteet, jotka on ohjattu tuottajayhteisöjen osoittamiin vastaanottopaikkoihin ja käsittelyyn.
 - o muovipakkaukset, lasi, metalli, kartonki- ja pahvi

Kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden osalta suurimmat määrävolyymit ovat kiinteistöiltä kerätyssä polttokelpoisessa jätteessä, mistä johtuu energiahöydyntämisen suuri osuus tässä tilastossa.

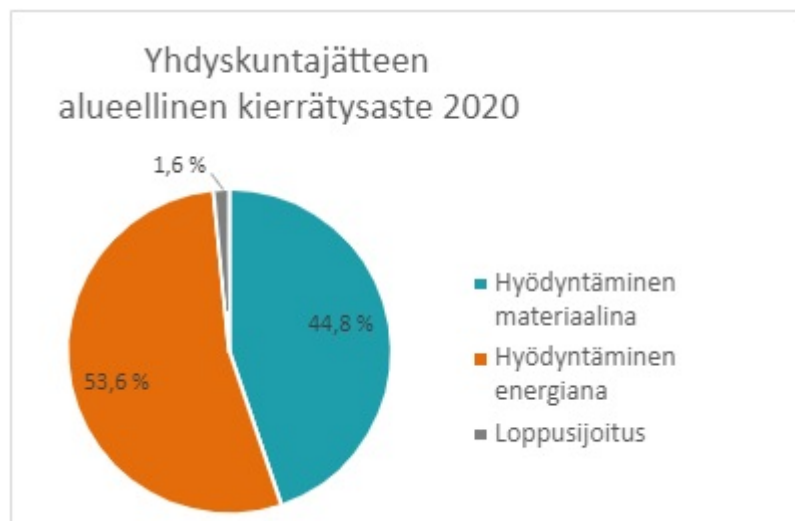

Lisäksi nyttemmin on tehty alueellista kierrätyslaskentaa, johon on huomioitu kaikki alueelliset yhdyskuntajätteet eli mukana ovat myös muiden toimijoiden kuin asumisen ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätteet ja pakkausjätteet.

Laskennassa mukana olevia jakeita ovat polttokelpoinen jäte, biojäte, metalli, lasi, pahvi, kartonki, puu, muovi, sähkö- ja elektroniikkalaiteromu.

Määrällisesti tämän tilaston jätevirroista noin 60 % on peräisin asumisesta ja 40 % alueen hallinto- ja palvelutoiminnasta (sis. kunnat, muut julkiset toimijat, yritykset ja yhdistykset).

Laskentamalli on työstetty valtakunnallisena hanketyönä yhteistyössä SYKEN kanssa ja siihen on SYKEN taholta tuotettu jätemäärälaskenta muille kuin asumisen yhdyskuntajätteille. LSJH:lta tuotetaan laskentamalliin tiedot alueen asumisen jätteistä.

LSJH:n toimialueella syntyvän yhdyskuntajätteen kierrätysaste on otettu mukaan LSJH:n toiminnan strategiaan mittareihin. Käytännössä kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden osalta kierrätysasteen lisääminen on mahdollista jätteiden kiinteistökohtaista lajittelua ja keräystä kehittämällä jätehuoltomääräysten ja lainsäädännön kautta. Uuden jätelainsäädännön myötä biojätteen kiinteistökohtaista keräystä tullaan lisäämään jo ensi vuonna ja lisäksi pakkausjätteiden kiinteistökohtainen keräys (kuljetus) siirtyy kunnan järjestämismvastuulle.

Suhde valtakunnalliseen kierrätystavoiteasetantaan

EU:n kierrätystavoitteet yhdyskuntajätteille painoprosenttein määritettynä on asetettu valtakunnallisella tasolla. Alueelliseen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskentaan ei ole velvoitetta, mutta niitä on pyritty laskemaan myös alueellisesti. LSJH:n toimialueella yhdyskuntajätteiden kierrätysaste on näkemyksen mukaan tällä hetkellä samalla tasolla kuin valtakunnallisesti.

Kierrätysasteen laskenta on erittäin haastavaa ja osin tulkinnanvaraista. EU ja Suomi ovatkin tarkentamassa ja yhtenäistämässä yhdyskuntajätteen laskentaperiaatteita. LSJH on juuri äskettäin määrittänyt uudeksi toiminnalliseksi mittariksi yhdyskuntajätteen kierrätysasteen ja laskentamallin laatiminen on työn alla.

Suomi sai pari vuotta sitten EU:lta nootin kierrätysasteen lisäämiseksi ja vastuiden selkeyttämiseksi. Uuden jätelain mukainen siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tulee lisäämään kierrätystä ja luomaan edellytykset luotettavamman yhdyskuntajätteen kierrätysastelaskennan tekemiseen myös LSJH:n toimialueella. Laskentaa ja tilastointia selkeyttää jatkossa lisäksi uuden jätelain mukainen korvausvelvoite tuottajayhteisöille pakkausjätteiden kiinteistökohtaisesta keräyksestä sekä velvoite asian sopimisesta kuntien jätelaitoksien kanssa. Kierrätyksen lisäämiseksi LSJH:ssa selvitetään myös muita kuin syntypaikkalajittelun tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä.

IRTAUTUMISMENETTELY

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy, selostus yhtiöstä

Yhtiön tämänhetkinen yhtiöjärjestys on ollut voimassa 31.8.2015 alkaen. Yhtiön toimialana on jäte- ja ympäristöhuolto. Yhtiö voi yhtiöjärjestyksen 2 §:n mukaan harjoittaa jäte- ja ympäristöhuoltoon liittyvien tehtävien kannalta tarpeellista muuta palvelu- ja liiketoimintaa. Yhtiö toimii liiketaloudellisin periaattein ja se kattaa toimintakustannuksensa tuloilla, jotka se hankkii ensisijaisesti toiminasta perittävillä maksuilla.

Yhtiön osakkeiden luovutukseen liittyvät määräykset yleisesti Lunastusoikeus

Yhtiöjärjestyksen 10 §:ssä on määrätty lunastuslausekkeesta. Sen mukaan, jos osake siirtyy yhtiön ulkopuoliselle uudelle osakkeenomistajalle, siirronsaajan on viipymättä ilmoitettava siitä hallitukselle ja osakkeenomistajilla on oikeus lunastaa osake. Lunastusoikeus koskee kaikkia saantoja lukuun ottamatta osakeyhtiölain mukaista sulautumista ja jakautumista. Hallituksen on ilmoitettava osakkeenomistajille osakkeen siirtymisestä 14 päivän kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle. Tiedoksi antamisen tulee tapahtua samalla tavalla kuin yhtiökokouskutsun toimittamisen. Yhtiöjärjestyksen 10 §:ssä on määrätty, mitä osakkeenomistajille lähetettävän ilmoituksen tulee tiedoiltaan sisältää. Lunastusvaatimus on esitettävä kirjallisesti yhtiölle viimeistään 30

päivän kuluessa siitä, kun osakkeenomistaja sai tiedon yhtiön osakkeen siirtymisestä.

Suostumuksen hankkiminen osakeluovutuksille

Yhtiöjärjestyksen 11 §:ssä on määrätty suostumuslausekkeesta. Osakkeen hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön hallituksen kirjallinen suostumus. Suostumusta koskeva hakemus on todisteellisesti jätettävä yhtiön kaupparekisteriin merkittyyn osoitteeseen, hallitukselle osoitettuna.

Osakassopimuksessa olevat veloitteet

Osakassopimuksen mukaan osakkaat ovat hyväksyneet sen liitteenä olevan yhtiöjärjestyksen yhtiön uudeksi yhtiöjärjestykseksi. Yhtiön tehtävänä on ensisijaisesti huolehtia sen osakkaiden vastuulle jätelain mukaan kuuluvista jätehuollon palvelutehtävistä. Yhtiön kautta on nykyisin järjestetty kiinteistöjen jätehuolto, jätteen vastaanotto ja jäteneuvonta. Järjestelyn kokonaiskustannusten vaikutusta verrattuna nykyiseen tilanteeseen on mahdotonta arvioida tarkasti laajempaa valmistelua suorittamatta.

Salon kaupungin osakeomistus ja siitä luopumisen tarkastelua

Salon kaupunki omistaa vuoden 2021 lopussa tapahtuvan muutoksen jälkeen 19,37 % yhtiön osakkeista eli edelleen 10 560 kappaletta osakkeita, kun Uudenkaupungin kaupunki on vuoden 2021 lopulla tullut yhtiön 18. omistajakunnaksi. Osakemäärään ei sovelleta osakeyhtiölain vähemmistösuojasäännöksiä. Osakkeet olisi myytävä edelleen. Lunastuslausekkeesta on sovittu osakassopimuksessa, ettei sitä normaalitilanteissa käytetä, vaan osakkeiden luovutuksen tulee tapahtua vapaaehtoisena luovutuksena. Lunastusmahdollisuus koskee osakassopimuksen sopimusrikkomustilanteita. Yhtiön hallituksen on kuitenkin annettava suostumuksensa luovutukseen ja luovutuksensaajan on sitouduttava osakassopimuksen ehtoihin. Osakkaalla on oikeus luovuttaa omistamansa osakkeet osakkaalle tai kolmannelle taholle. Edellytyksenä on, että luovutuksensaajana on kunta tai siihen verrattava yhteisö, joka on samalla myös hankintalainsäädännössä tarkoitettu hankintayksikkö.

Osakassopimuksen mukaan osakkaalla on oikeus luovuttaa omistamansa kaikki osakkeet eikä osittaisluovutuksia ole sallittu. Siten osakas voi irtaantua osakassopimuksesta vain koko osakekannan luovutuksella.

Osakassopimuksen rikkomustilanteista

Osakassopimuksessa on sopimusrikkomuksia koskeva ehto. Sen mukaan osapuolet toteavat, että sopimuksessa sovitut ehdot ovat olennaisia ja tärkeitä yhtiön liiketoiminnan menestyksen turvaamiseksi ja näiden ehtojen rikkominen aiheuttaisi yhtiölle ja osakkaille olennaista taloudellista menetystä. Tämän vuoksi, mikäli jokin osakas syyllistyy olennaiseen sopimusrikkomukseen eikä 60 päivän kuluessa kirjallisen ilmoituksen yhtiöltä sopimusrikkomuksesta saatuaan korjaa sopimusrikkomusta (mikäli sopimusrikkomus on sen luonteinen, että se on korjattavissa), yhtiöllä ensisijaisesti/ ja muilla osakkailla toissijaisesti on oikeus lunastaa rikkoneen osakkaan osakkeet hintaan, joka vastaa osakkeiden käypää arvoa (lunastushintaan), sekä suorittamaan yhtiölle sopimussakkona 200 000 euroa lisätynä 2 000 eurolla sopimusta rikkoneen osakkaan omistamalta osakkeelta. Edellä mainitun sopimussakon lisäksi sopimusta rikkova osakas on velvollinen korvaamaan yhtiölle ja/tai muille osakkaille sopimusrikkomuksesta aiheutuneen sopimussakon ylittävän välittömän vahingon määrän.

Osakassopimuksesta irtautumisen tarkastelu

Oikeuskirjallisuudessa (Osakeyhtiö, Kyläkallio - lirola) on katsottu, että osakassopimuksen voimassaolosta voidaan sopia osapuolten välillä. Osakassopimus voi päättyä erilliseen irtisanomiseen tai olla määräaikainen, jolloin se lakkaa olemasta voimassa tietyn kalenterista sovitun päivän tai muun ajankohdan jälkeen. Mikäli voimassaolosta ei ole sovittu, sen katsotaan lähtökohtaisesti olevan voimassa toistaiseksi. On katsottu, että tapauskohtaisesti arvioiden riippuu, millä irtisanomisajalla osakassopimus voidaan irtisanoa. Esitetyn näkemyksen mukaan voimassaoloa koskevat ehdot voivat mahdollistaa tulkinnan, jonka perusteella osakassopimus on tarkoitettu olevan voimassa esimerkiksi niin kauan kuin osapuolet ovat yhtiön osakkeenomistajia. Tapauskohtaisesti arvioidaan myös, miten ja kuinka kauan ajallisesti tietyt osakassopimuksen määräykset, kuten esim. sopimussakkoa koskevat ehdot, ovat voimassa ja osapuolia sitovia. Viimeksi mainittua näkemystä tukee myös vanhan osakeyhtiölain aikainen ohjaava oikeuskäytäntö (KKO:1994:95).

Osakassopimuksen voimassaoloa koskevassa ehdossa on todettu, että osakassopimus on voimassa kunkin osakkaan osalta niin kauan, kuin kyseinen osakas on yhtiön osakkeenomistaja. Yhtiön osalta osakassopimus lakkaa olemasta voimassa, kun osakassopimus on lakannut olemasta voimassa kaikkien osakkaiden välillä. Sopimuksen ehtojen vastainen osakkeiden luovutus ei vapauta luovuttajaa sopimuksen mukaisista velvoitteista.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:stä irtautuminen käytännössä

Aloitteessa sanalla ”eroaminen” kuvattu menettely olisi käytännössä hieman monimutkaisempi kuin Salon kaupungin yksipuolinen ilmoitus muille osakkaille. Osakkeita voi osakkaan omalla päätöksellä myydä vain toiselle julkiselle toimijalle ja tuolloin vain kaikki osakkeet kerralla. Tämä tarkoittaa sitä, että osakkeille olisi löydyttävä halukas ostaja ja kaupan ehdot olisivat hyväksyttävissä. Vaihtoehtoina voisivat olla uudeksi LSJH:n omistajaksi haluava julkinen taho tai toiset LSJH:n omistajat tai osa heistä. Kenenkään ei kuitenkaan ole pakko ostaa osakkeita, vaikka Salon kaupunki ne haluaisi myydä.

Toinen vaihtoehto olisi myydä osakkeet jollekin yhtiön ulkopuoliselle taholle niin, että menettely laukaisisi lunastusmenettelyn. Jos Salon kaupunki myisi osakkeensa sellaiselle ostajalle, jonka luonne vaarantaa yhtiön sidosyksikköaseman, se varmasti johtaisi siihen, että yhtiö tai muut osakkaat lunastaisivat osakkeet, mutta oletettavasti se johtaisi myös korvausvaatimukseen tai sopimussakkoon Salon kaupunkia kohtaan.

Kolmas vaihtoehto olisi olla edelleen yhtiön omistajana, mutta käytännössä ”erota” eli ryhtyä järjestämään jätehuoltoa itsenäisesti ja omalla tavallaan. Tämä johtaisi sopimussakkoon eikä silti välittömästi poistaisi osakassopimuksen tuomia velvoitteita Salon kaupungille tai esimerkiksi lakkauttaisi jätehuoltolautakunnan toimivaltaa viranomaisena. Toki asiasta väistämättä syntyisi myös vilkas keskustelu ja mahdollisesti riita muiden yhtiön omistajien kesken ja sen seurauksena lopulta voisi syntyä tilanne, jossa Salon kaupunki ei enää olisi yhtiön omistaja, mutta se olisi varmasti huonoin ja kallein tie.

IRTAUTUMISEN TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Asian uudelleenjärjestelytarpeiden tarkastelua

Tarvittavista toimenpiteistä on otettava erityisesti huomioon se asiakokonaisuus, että Salon kaupungin tulisi aluksi tehdä päätös jätehuollon järjestelmästä eli toteuttaa jätelain mukainen toimintamalli.

Jätteenkuljetuksen tekisivät todennäköisesti kilpailutetut sopimusautoilijat. Jätteenkäsittely pitäisi ostaa joko Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:lta tai esimerkiksi pääkaupunkiseudun toimijalta, jolloin on todennäköistä, että kyseisestä toimenpiteestä syntyvät kustannukset siirtyisivät jätetaksoihin ja viime kädessä palvelun loppukäyttäjälle.

Tämän lisäksi tulisi määrittää Jätelain 23 §:ssä edellytetty kunnan jätehuoltoviranomainen ja varmistaa viranomaistoiminnan edellyttämät voimavarat. Käytännössä asioiden valmisteluun tarvitaan vähintään yksi uusi viranhaltija, jonka palkkakustannuksina sivukuluineen voidaan pitää 70 000 euroa vuodessa.

Myös hyötyjätepisteet eli Rinki-yhteistyö olisi sovittava uudelleen. Kyseinen palvelu kuuluu materiaalin tuottajien vastuulle. Jäteneuvontaa antaa nykyisin yhtiö, jolloin myös neuvonta olisi organisoitava uudelleen. Tämä myös vaatii kustannuksia, jotka on otettava toimenpiteissä huomioon. Joka tapauksessa kaikki kaupungin vastuulla olevat jätehuoltopalvelut on hankittava kilpailutusten kautta, jollei kaupunki luo omaa organisaatiota palveluja tuottamaan. Jos LSJH:sta eroamisen tavoitteena on luoda lisää työtä paikallisille yrityksille, tämän toteutuminen ei ole itsestäänsevyys, vaan se edellyttää menestymistä julkisten hankintamenettelyjen kilpailutuksissa.

Kunnan vakituisen tai vapaa-ajan asukkaan tuottaman tavanomaisen kierrätyskelvottoman sekajätteen käsittelystä tulee asukkaalle kustannuksia sen käsittelemisestä asianmukaisesti sekä sen kuljettamisesta asianmukaiseen käsittelypaikkaan. Nykyisin salolaisten jätteet kuljetetaan käsiteltäväksi Salon Korvenmäelle Lounavoima Oy:n ekovoimalaitokselle, jossa jätteet poltetaan ja niistä saatu lämpöenergia käytetään Salon Kaukolämpö Oy:n kaukolämpöverkossa. Lounavoima Oy toimii ns. Mankala-periaatteella eli tuottaa palvelujaan omakustannusperiaatteella omistajilleen. Näin ollen LSJH:n omistajakuntien jätteenkäsittelykustannukset ovat ekovoimalaitoksella edullisimmat. Jos LSJH:sta eroamisen jälkeenkin jätteet saisi sinne yhtiön suostumuksella edelleen toimittaa, ei kuljetuskustannuksissa välttämättä tapahtuisi muutosta, vaan ne saattaisivat jopa aleta, mikäli Salon jätehuoltoviranomainen ei päättäisi säilyttää kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta. Muutoin käsittelykustannuksissa tapahtuu välttämättä nousua. Lounavoiman käsittelykapasiteetti täyttyy tällä hetkellä omistajakunnista kerätyistä jätteistä ja kapasiteetin kysyntä on kovaa. Mikäli kapasiteettia vapautuisi, siitä olisi maksettava markkinahinta, joka on selvästi suurempi kuin nykyinen hinta, eikä ole saatu varmuutta, että vapautuva kapasiteetti olisi käytettävissä nimenomaan salolaisten jätteille.

Kaupungilla ei ole olemassa omaa jätehuollon perusrakennetta, joten kaikki palvelut on joko hankittava ostopalveluina tai sijoitettava merkittävä määrä varoja uuden perusrakenteen rakentamiseen. Tämä heijastuu väistämättä jätehuollon kustannuksiin. Periaatteessa toiminta on kaupungin kannalta kustannusneutraalia, sillä kustannukset on kerättävä jätteen tuottajilta eikä niiden kattamiseen saakaan käyttää verovaroja. Kaupunkilaisille kustannukset kuitenkin kasvavat ja erityisesti etupainoisesti, sillä uusi järjestelmä pitäisi olla käytössä sinä päivänä, kun irtaantuminen vanhasta toteutuu. Kustannuksia voisi toki yrittää vähentää pyrkimällä neuvottelemalla pitkän siirtymäajan muutokselle, mutta vastaisiko se enää aloitteessa esitettyä tarkoitusta, on sitä vaikeaa arvioida.

Käsittelymaksukehitys

Vertailu muihin kuntiin LSJH:n toiminta-alueen ulkopuolella

Polttokelpoisen jätteen (sekajätteen) käsittelymaksujen vertailu esim. Uudenkaupungin ja LSJH-alueen välillä on vaikeaa. Jotta maksuja voisi

edes teoreettisesti vertailla, pitäisi eritellä, mitä palveluja kummallakin alueella ko. maksuilla katetaan.

Lounavoiman omakustannushinta kattaa ainoastaan polttokelpoisen jätteen käsittelystä aiheutuvat kulut (ns. porttihinta). Ekovoimalaitoksen omakustannushinta on jäämässä aiemmin arveltua alemmaksi. LSJH:n nykyisellä polttokelpoisen jätteen vastaanottohinnalla 160 euroa tonnilta, katetaan paljon muitakin kustannuksia kuin pelkkää polttokelpoisen jätteen käsittelyä. Muita kuluja on vaikeaa tarkoin avata, mutta johtopäätöksiä voidaan tehdä LSJH:n vuoden 2020 talouden tunnuslukuja tarkastelemalla: <https://vuosikatsaus.lsjh.fi/2020/katsaus-talouteen/>

Kun LSJH:n alueelle suunnitellaan isompaa taksamuutosta vuodelle 2023, taksan rakenteesta tulisi saada kierrätykseen kannustava.

Lounavoiman tuomat porttimaksusäästöt suunnataan kierrätyksen ja kiertotalouden kehitykseen sekä jätemaksujen alennuksiin. Jätemaksujen vaihteelliset alennukset pyritään suuntaamaan erityisesti kierrätettäviin jätteisiin.

Vuoden 2021 taksassa biojätteen käsittelymaksussa taksa laski 80 euroa tonnista 51 euroa tonniin.

Oleellista myös on, että taksa-alennukset siirtyvät asukkaan maksamaan hintaan saakka.

Lietetaksan osalta Salon omaan aiempaan taksaan nähden korotukset ovat huomattavia. Kyseiseen asiakokonaisuuteen on kirjoitushetkellä olemassa lainvoimaiset ratkaisut vain vuoden 2021 loppuun saakka. Valmistelussa on Salon kaupungin osalta lausunto, jossa umpitankkijätevedelle saataisiin palautettua kolmas, jätteen laadun vuoksi edullisempi taksaluokka.

Johtopäätöksiä:

Edellä on selvitetty arviot osakkuudesta luopumisen tekniseksi järjestelyksi.

Salon kaupungille tulisi osakkuudesta luopumisen ja/tai osakassopimuksen sitoumusten päättymisen seurauksena välitön jätehuollon järjestämisvastuu.

Myös ylikunnallisen jätehuollon viranomaistoimielimen hallinnollisen kytkennän katketessa nekin tehtävät olisi järjestettävä paikallisesti Salon kaupungissa.

Edellä on selvitetty kustannuskehitystä, joka on ollut kustannuksiltaan alenevaa ja edullisempaa, pois lukien sako- ja umpikaivolietteen kustannuskehitys.

Kiertotalouteen liittyvät velvoitteet ovat tiukkenemassa lähitulevaisuudessa. Salon kaupungin olisi otettava tämä huomioon omaa jätteenkäsittelyjärjestelmää rakennettaessa.

Oheismateriaali:
Aloitekirjelmät
Selvitys hintakehityksestä

Esittelijä

vs. Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallituksen konsernijaosto antaa vastauksena aloitteeseen edellä selostetun valmistelutekstin ja esittää kaupunginhallitukselle, että

kaupunginhallitus merkitsee vastauksen tiedoksi ja toteaa asian loppuunkäsittelyksi.

Päätös Konsernijaosto hyväksyi päätösehdotuksen.

Tiedoksianto Salon Yrittäjät ry

Kaupunginhallitus 29.11.2021 § 187
4453/00.02.54/2023

Valmistelija Kaupunkikehitysjohtaja Mika Mannervesi, 044 778 5001,
mika.mannervesi@salo.fi ja kaupunginlakimies Antti Mäkelä, 02 778 2302,
antti.makela@salo.fi.

Kaupunginhallituksen annettavaksi tuodaan edellä selostettu asian selvitys vastauksena aloitteessa esitettyihin huomioihin pyydettyyn eroamiseksi selvittämiseen.

Esittelijä Vs. Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää merkitä annetun vastauksen tiedoksi ja todeta asian loppuunkäsittelyksi.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Tiedoksianto Salon Yrittäjät ry
Kirjaamo